
Till Ålands lagting

Ny landskapslagstiftning om flyghavre

Huvudsakligt innehåll

Landskapsregeringen föreslår att landskapslagstiftningen om flyghavre revideras och moderniseras genom att lagtinget antar en ny landskapslag om bekämpning av flyghavre.

Genom den föreslagna lagen upphävs landskapslagen om bekämpning av flyghavre. Avsikten är att den föreslagna lagen ska träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL	
Huvudsakligt innehåll	1
Allmän motivering	3
1. Bakgrund	3
2. Gällande lagstiftning	3
2.1 Lagen om bekämpning av flyghavre 1977	3
2.2 Lagstiftning om utsäde med beröringspunkter till flyghavre	3
3. Rikslagstiftningen	4
3.1 Lagen om bekämpning av flyghavre 1976	4
3.2 Lagen om bekämpning av flyghavre 2002	5
4. Sverige	5
5. Landskapsregeringens förslag	5
6. Förslagets konsekvenser	6
6.1 Ekonomiska konsekvenser	6
6.2 Administrativa konsekvenser	6
6.3 Jämställdhets- och barnkonsekvenser	6
6.4 Miljömässiga konsekvenser	6
6.5 Övriga konsekvenser	7
7. Lagstiftningsbehörighet	7
8. Beredning	9
Detaljmotivering	9
Landskapslag om bekämpning av flyghavre	9
Lagtext	14
L A N D S K A P S L A G om bekämpning av flyghavre	14

Allmän motivering

1. Bakgrund

Flyghavre är ett ogräs som under flera århundraden varit ett problem för jordbruket, främst för spannmålsodlingen. Flyghavre betraktas som ett av vårt jordbruks besvärligaste ogräs. Redan en måttlig förekomst av ogräset medför skördebortfall. Förutom det direkta skördebortfallet är också försämrad kvalitet en följd av flyghavreförekomst i en spannmålsodling. Förekomsten av flyghavre stör spannmålsodlingen och utsädesproduktionen.

Flyghavre är en ettårig ogräsväxt, som är svår att bekämpa. Flyghavren sprids lätt från åker till åker. Spridningsvägarna är många. Frön kan spridas med hjälp av vinden, tamdjur och vilda djur samt maskiner som använts i odlingar där ogräset förekommit. Fröna kan behålla sin grobarhet i mer än tio år.

I mitten av 1970-talet upplevdes den omfattning i vilken flyghavre förekom i odlingarna som så allvarlig att det bedömdes som ett samhällsintresse att organisera bekämpningen av ogräset. Detta ledde till att en särskild lagstiftning om bekämpning av flyghavre antogs. Det är viktigt att förebygga spridningen av flyghavre för att förhindra och minska ekonomiska förluster.

2. Gällande lagstiftning

2.1 Lagen om bekämpning av flyghavre 1977

På Åland gäller landskapslagen (1977:68) om bekämpning av flyghavre som trädde i kraft år 1977. Syftet med lagen om bekämpning av flyghavre är att bekämpa flyghavre och förhindra dess spridning.

I lagstiftningen förbjuds olika åtgärder som kan medföra att flyghavre sprids. I den ingår också bestämmelser bl.a. om hur fröpartier som kan innehålla flyghavre ska oskadliggöras och om hur redskap, förråd, emballage och annat som kan innehålla flyghavre ska rengöras.

Det är enligt landskapslagen om bekämpning av flyghavre förbjudet att sälja eller överlåta produkter från områden där flyghavre påträffats till sådant bruk som kan innebära fara för att flyghavre sprids. Den som drabbas av flyghavre är skyldig att underrätta den kommunala lantbruksnämnden om detta. Lantbruksnämnden ska i sin tur underrätta landskapsregeringen, som vid behov gör upp en bekämpningsplan för det område som drabbats. Områdets innehavare är skyldig att vidta åtgärderna i bekämpningsplanen. Om denna skyldighet inte fullgörs kan landskapsregeringen låta verkställa åtgärderna på innehavarens bekostnad. Vidare innehåller lagen regler om upplysningsskyldighet, tillsyn och böter för överträdelse av bestämmelserna. Närmare bestämmelser om tillämpningen och verkställigheten av lagen kan utfärdas genom landskapsförordning. Sådant landskapsförordning har dock inte utfärdats.

I landskapslagen fanns inledningsvis en bestämmelse i 11 § om möjlighet till bidrag för bekämpning av flyghavre. Den möjligheten avskaffades år 2000 med motiveringen att bidraget kunde ses som ett driftstöd som inte skulle godkännas av EU-kommissionen (se framställning 8/1999-2000).

2.2 Lagstiftning om utsäde med beröringspunkter till flyghavre

Nedan redogörs för regelverket angående utsäde, eftersom det berör frågan om flyghavre. Produktionen och marknadsföringen av utsäde i EU:s medlemsstater är organiserad i enlighet med gällande EU-lagstiftning rörande utsäde. De huvuddirektiv som gäller utsäde är följande: rådets direktiv 66/401/EEG om saluföring av utsäde av foderväxter, rådets direktiv 66/402/EEG om saluföring av utsäde av stråsäd, rådets direktiv 2002/53/EG om den gemensamma sortlistan för arter av lantbruksväxter, rådets direktiv

2002/54/EG om saluföring av betutsäde, rådets direktiv 2002/55/EG om saluföring av utsäde av köksväxter, rådets direktiv 2002/56/EG om saluföring av utsädespotatis och rådets direktiv 2002/57/EG om saluföring av utsäde av olje- och spånadsväxter. Syftet är att förbättra och garantera kvaliteten på utsäde som saluförs och på så sätt främja växtodlingens produktivitet och den fria rörligheten för frövara på unionens område. På EU:s område får myndigheterna saluföra certifierade partier av frövara, vilka härstammar från förökningsmaterial som producerats av den som förädlat sorten. Genom certifiering av utsäde garanteras att ett utsädesparti uppfyller de minimikrav som ställts på bruksvärdet, exempelvis halterna av ogräsfrön. Enligt regelverket får det i praktiken inte finnas flyghavre i utsädespartier.

På Åland har EU-rätten genomförts med stöd av en blankettlag, landskapslagen (2021:48) om tillämpning på Åland av utsädeslagen, samt landskapsförordning (2021:77) om tillämpning på Åland av vissa riksförfattningar om utsäde. En riksförordning som genom landskapsförordningen görs tillämplig på Åland är jord- och skogsbruksministeriets förordning om handel med utsäde av stråsåd (FFS 391/2020). Enligt förordningen ska ett officiellt intyg tillställas landskapsregeringen över utsädesparti av vilket det framgår att den odling där utsädet har framställts och ett minst 1 kg stort officiellt prov som har tagits av utsädet vid en officiell kontroll har konstaterats vara fria från flyghavre, eller, om ingen flyghavregranskning har utförts på odlingen, ett intyg över att ett 3 kg stort prov av utsädet har undersökts och konstaterats vara fritt från flyghavre.

Blankettlagen om utsäde 2021 ersatte den tidigare blankettlagen om handel med utsäde: landskapslagen (2001:25) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde. Gällande utsädeslag i riket antogs 2019 (FFS 600/2019).

3. Rikslagstiftningen

3.1 Lagen om bekämpning av flyghavre 1976

I riket reglerades bekämpningen tidigare av lagen om bekämpning av flyghavre (FFS 178/1976), som trädde i kraft 1976. Lagen stiftades eftersom flyghavren hade spritt sig oroväckande. Med stöd av lagen utfärdades i riket förordningen om bekämpning av flyghavre (FFS 541/1976). Denna rikslag utgjorde en förebild till den landskapslag som sedermera utarbetades.

Enligt 1976 års rikslag skulle den som visste eller misstänkte att flyghavre förekom på ett område som han innehade utan dröjsmål anmäla detta till kommunens näringsmyndighet. Myndigheten skulle utreda om förekomsten av flyghavre var så riklig att en bekämpningsplan måste utarbetas för att den skulle utrotas. Lagen ålade områdets innehavare att i mån av möjlighet hålla sitt område fritt från flyghavreplantor, om det inte fanns en bekämpningsplan för området. Odlarna fick ersättning för kostnaderna för bekämpning av flyghavre av statens medel. För att hindra spridning av flyghavre förbjöd lagen att tröskad och otröskad spannmål, frö, hö, växtavfall, agnar, avrens och sorteringsavfall av spannmål och frö, husdjursgödsel, jord och jordförbättringsmedel, som härrörde från ett område där flyghavre förekom, överläts, transporterades eller hanterades. Avrens och sorteringsavfall av spannmål eller frövara som innehöll flyghavre skulle brännas. Varor som var avsedda till prydnad och som innehöll flyghavre fick inte saluhållas eller överlätas på något annat sätt.

Kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter i riket skulle enligt lagen årligen göra kontrollbesök på åkerskiften som uppgivits vara drabbade av flyghavre. Efter att man två år efter varandra inte har hittat någon flyghavre på ett område som tillhörde gården, skulle det fastställas att gården var fri från flyghavre. Gårdens innehavare skulle begära flyghavrekontroll. Efter att

gården hade konstaterats vara fri från flyghavre skulle landsbygdsnäringsmyndigheten avföra gården ur flyghavreregistret. På grundval av de uppgifter som jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral samlade in företogs kontrollbesök på endast ungefär 10 % av det område där flyghavre förekom. Det var inte möjligt att hålla flyghavreregistret à jour, eftersom det inte gick att göra anteckningar i registret om man inte fick några uppgifter om kontrollbesök. Landsbygdsnäringsmyndigheternas möjligheter att utföra kontroller var i praktiken begränsade, eftersom de samtidigt i juni-juli skulle förrätta kontrollbesök gällande jordbruksstöden.

3.2 Lagen om bekämpning av flyghavre 2002

En moderniserad lag utarbetades i riket och trädde i kraft 2002 (FFS 185/2002). Målen för lagstiftningen angavs vara i grunden desamma som inför antagande av lagen om bekämpning av flyghavre 1976. En skyldighet att bekämpa flyghavre ingick även i den nya lagen. Skyldigheten gällde fortsättningsvis alla innehavare av en odling eller områden i närheten av den. För att göra bestämmelserna mer ändamålsenliga utvecklades lagens tillsyns- och påföljdssystem. Lagens straffbestämmelser ändrades och tillsynsmyndigheten gavs möjlighet att under vissa förutsättningar förelägga vite för brott mot lagstiftningen. Bestämmelserna om myndighetsorganisationen utvecklades gällande vilka myndigheter som var ansvariga för tillsynen. Livsmedelsverket är huvudansvarig och anlitar vid tillsynen närings-, trafik- och miljöcentralerna samt landsbygdsnäringsmyndigheterna.

I jord- och skogsbruksministeriets förordning om bekämpning av flyghavre (FFS 368/2021) finns med stöd av rikslagen om bekämpning av flyghavre närmare bestämmelser om bland annat bekämpning, anmälningsskyldighet, syn, bekämpningsplan, flyghavreregister och flyghavrekontroll. I jord- och skogsbruksministeriets förordning om flyghavre vid utsädesproduktion (FFS 276/2021) finns med stöd av rikslagen om utsäde och rikslagen om bekämpning av flyghavre, bestämmelser om flyghavre på utsädesproduktionslägenheter och om skiften som är under uppsikt på utsädesproduktionslägenheter.

4. Sverige

I Sverige har man genom lagstiftningsåtgärder försökt hindra spridningen av flyghavre samt främja utrotningen av flyghavre. Bestämmelser om detta finns i lagen (1970:299) om skydd mot flyghavre. Lagen begränsar försäljning och annan överlåtelse samt transport av växtodlingsprodukter när det innebär risk för att flyghavre sprider sig. Dessutom innehåller lagen bestämmelser om bekämpningsförpliktelser.

5. Landskapsregeringens förslag

Landskapslagen om bekämpning av flyghavre är i behov av uppdatering. Landskapslagen har ändrats endast två gånger, år 2000 och år 2021.¹

Den nu gällande landskapslagen behöver uppdateras för att bli mer effektiv och lättare att tillämpa. Det föreslås därför att en ny landskapslag om bekämpning av flyghavre antas.² Syftena för den föreslagna lagen är till centrala delar desamma som i den nu gällande landskapslagen, men tillsynen ändras på så sätt att landskapsregeringen blir enda tillsynsmyndighet. Detta

¹ Landskapslag (2000/15) om upphävande av 11 § landskapslagen om bekämpning av flyghavre och landskapslag (2021:80) om upphävande av vissa bestämmelser om offentlighet och sekretess.

² Den föreslagna landskapslagen baseras i huvudsak på motsvarande rikslag.

gör att landskapsregeringen på ett mer effektivt och ändamålsenligt sätt kan följa verksamheter som utgör en risk för spridning. De kommunala lantbruksnämnderna har inte någon tillsynsroll i den föreslagna lagen.

Det föreslås att den nya lagen ska innehålla detaljerade bestämmelser om tillsyn, personuppgiftsbehandling och utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. Vidare föreslås nya bestämmelser om bl.a. definitioner av för lagstiftningen centrala begrepp, bekämpningsskyldighet för innehavare av odlingar eller områden i närheten av odlingar, möjlighet att anlita auktoriserade inspektörer, flyghavregister som förs av landskapsregeringen, samt möjlighet till föreläggande om förstörande och utförsel, vite och påföljdsavgift.

Förslaget innebär viss ökad administration och omstrukturering i den befintliga bekämpningen av flyghavre samt tillsynen av densamma. Landskapsregeringen åläggs att föra register över förekomsten av flyghavre på vilket ställs särskilda administrativa krav enligt gällande dataskyddslagstiftning. Landskapsregeringen ges rätt att förena en bekämpningsplan med vite och kan ålägga innehavaren att betala en påföljdsavgift, om innehavaren försummar sina skyldigheter. Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot vissa av bestämmelserna föreslås kunna dömas till böter.

Genom lagen bemyndigas landskapsregeringen att auktorisera inspektörer för tillsynen. Auktoriserande av inspektörer är en möjlighet som bör inkluderas i lagen, även om behov för närvarande inte förutses.

Genom förslaget stärks möjligheterna att bekämpa flyghavre. Spridning ska i första hand förebyggas. Genom förslaget utökas antalet rättsliga verktyg tillsynsmyndigheten kan tillgripa vid misstanke om förekomst av flyghavre samt vid konstaterande om faktiskt förekomst.

6. Förslagets konsekvenser

6.1 Ekonomiska konsekvenser

Förslaget kan innebära vissa ekonomiska konsekvenser, främst om inspektörer auktoriseras och det blir aktuellt att utbetala arvoden och ersättningar till dessa.

6.2 Administrativa konsekvenser

Tillsynen ändras på så sätt att landskapsregeringen blir enda tillsynsmyndighet, eftersom de kommunala lantbruksnämnderna inte har någon tillsynsroll i den föreslagna lagen. Det finns och kommer fortsättningsvis att finnas personal med den kompetens som krävs för att fullgöra de uppgifter som ankommer på landskapsregeringen. Vidare bedömer landskapsregeringen att det arbete i administrativt hänseende som iakttagandet av tillsynskraven medför i huvudsak kan skötas utgående från de resurser som för närvarande finns i landskapsförvaltningen. Förslaget har inga direkta verkningar på landskapsförvaltningens organisation.

6.3 Jämställdhets- och barnkonsekvenser

Såvitt bekant har förslaget inga konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för barn.

6.4 Miljömässiga konsekvenser

Förslaget förväntas ha positiva konsekvenser för miljön då bekämpningen av flyghavre stärks på olika vis.

6.5 Övriga konsekvenser

Genom föreslagna tvångsmedel får tillsynsmyndigheten en möjlighet att ingripa mer effektivt när behov finns.

7. Lagstiftningsbehörighet

Den föreslagna landskapslagen är i huvudsak att hänföra till lagstiftningen om jord- och skogsbruk samt styrningen av lantbruksproduktionen på vilka områden lagstiftningsbehörigheten, med vissa undantag enligt 18 § 15 punkten i självstyrelselagen, tillkommer landskapet.

Delegeringsfullmakter ingår i den föreslagna landskapslagens 4, 5, 6, 8, 12 och 14 §§. Enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda förordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Dock ska genom landskapslag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt Finlands grundlag (FFS 731/1999) eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Denna begränsning motsvarar begränsningen i 80 § 1 mom. i grundlagen. Detta innebär att det tydligt ska framgå hur normgivningsmakten delegeras och vilka områden och vilka angelägenheter delegeringen gäller. Med beaktande av den reglering som finns i landskapslagen uppfyller delegeringsfullmakterna enligt landskapsregeringens bedömning förutsättningarna för delegering i självstyrelselagens 21 § 1 mom., som motsvarar grundlagens 80 § 1 mom.

I 10 § i den föreslagna lagen anges att landskapsregeringen kan anlita inspektörer. Dessa inspektörer kan anses utföra offentliga förvaltningsuppgifter. I 124 § i grundlagen finns bestämmelser rörande under vilka förutsättningar offentliga förvaltningsuppgifter kan anförtros andra än myndigheter. Enligt paragrafen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter genom lag eller med stöd av lag om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.³

Den föreslagna lagen innehåller i 12, 13 och 15 §§ bestämmelser som berör skyddet för privatlivet i 2 kap. 10 § i grundlagen. Avvikelse från grundlag utgör riksbehörighet enligt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen.⁴ Jämlikt grundlagens 10 § 3 mom. kan genom lag bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas. I rikslagen om bekämpning av flyghavre har i 13 § föreskrivits att på hemfridsskyddade områden får kontroller endast utföras av en myndighet och om det är nödvändigt för att utreda de omständigheter som kontrollen gäller och det finns grundad anledning att misstänka att någon gjort sig skyldig till förfarande som är straffbart enligt denna lag. En motsvarande bestämmelse föreslås intas i landskapslagens 12 §. I rikslagen har i 14 och 16 §§ föreskrivits om rätten att få uppgifter. Motsvarande bestämmelser föreslås intas i landskapslagens 13 och 15 §§. Bestämmelserna i 12, 13 och 15 §§ kan till den del de innehåller bestämmelser av rikslagstiftningsnatur med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

I 14 § i den föreslagna lagen finns bestämmelser om ett register över de områden där flyghavre förekommit. Registret ska innehålla personuppgifter. Regleringen av personuppgifter berör ett rättsområde som inte särskilt omnämns i självstyrelselagens uppdelning av lagstiftningsbehörigheten mellan

³ ÅD Nr 15/21 D 10 21 01 8.

⁴ ÅD Nr 13/22 D 10 22 01 3.

landskapets och rikets lagstiftande organ. Lagstiftningsbehörigheten bör därför bedömas utgående från de rättsområden landskapslagen berör. Eftersom Åland har lagstiftningsbehörighet i fråga om jord- och skogsbruk kan regleringen av personuppgifter inom det rättsområdet ingå i den föreslagna lagen.⁵ Regleringen av personuppgifter berör även det i grundlagens 10 § tryggade skyddet av privatlivet. Nämnda lagrum förutsätter att närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. För att beakta kraven på skydd för personuppgifter i 10 § 1 mom. grundlagen föreslås i 2 och 3 mom. sådana bestämmelser som ska ingå i lag och som gäller registeruppgifterna och hur länge de ska sparas. I 14 § i den föreslagna lagen specificeras det vilka uppgifter som ska ingå i registret och det hänvisas till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) samt landskapslagen (2019:9) om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen och offentlighetslagen (2021:79) för Åland. En motsvarande bestämmelse som hänvisar till EU:s allmänna dataskyddsförordning finns sedan 2019 i rikslagen om bekämpning av flyghavre.⁶ Den föreslagna landskapslagen innehåller inte några från rikslagen avvikande bestämmelser som berör personuppgifter.⁷

Den föreslagna landskapslagen innehåller i 17 och 18 §§ bestämmelser om administrativa tvångsmedel. Motsvarande bestämmelser finns i rikslagens 18 och 19 §§. I 17 § i landskapslagen föreskrivs att under vissa omständigheter kan landskapsregeringen bestämma att en produkt eller vara ska förstöras. Enligt § 18 kan en bekämpningsplan eller ett föreläggande om förstörande förenas med vite eller hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges kostnad. Enligt 18 § 26 punkten i självstyrelselagen har landskapet rätt att lagstifta i fråga om utsättande och utdömmande av vite samt förbud och andra tvångsmedel inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Enligt självstyrelselagens 18 § 25 punkt utgör beläggande med straff och storleken av straff landskapsbehörighet inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Enligt 19 § i den föreslagna lagen kan påföljdsavgift i vissa fall åläggas innehavaren. Det ingår i landskapets behörighet gällande jord- och skogsbruket att lagstifta om administrativa ekonomiska påföljder som påföljdsavgifter, då de är av straffkaraktär och i och med det faller inom självstyrets behörighet.⁸ Enligt 20 § i den föreslagna lagen kan den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot vissa av bestämmelserna dömas till böter. Motsvarande straffbestämmelser finns i 21 § i rikslagen. Straffbestämmelserna kan med stöd av 18 § 25 punkten i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen.

Enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen tillkommer lagstiftningsbehörigheten gällande rättskipning riket med beaktande av vad som föreskrivs i 25 och 26 §§. Besvärstämmanden i den föreslagna lagens 22 § överensstämmer med nämnda paragrafer. Rättelseyrkande enligt den föreslagna lagens 21 § utgör en del av förvaltningsförfarandet som föregår besvär förfarandet.

---

⁵ ÅD Nr 13/22 D 10 22 01 3.

⁶ Lag om ändring av 15 § i lagen om bekämpning av flyghavre (FFS 68/2019).

⁷ ÅD Nr 15/21 D 10 21 01 8, ÅD Nr 13/22 D 10 22 01 3.

⁸ ÅD Nr 15/21 D 10 21 01 8, ÅD Nr 13/22 D 10 22 01 3.

Även hänvisningen i lagens 19 § 3 mom. till lagen om verkställighet av böter (FFS 672/2002) berör rättskipning och kan med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas.⁹

Landskapslagen berör också i någon mån import och export på jordbruksområdet. I 17 § i landskapslagen föreskrivs att under vissa omständigheter kan landskapsregeringen bestämma att en produkt eller vara ska bli föremål för utförsel. Rörande utrikeshandel tillkommer lagstiftningsbehörigheten riket enligt 27 § 12 punkten självstyrelselagen. Rätten till begränsningar i fråga om utrikeshandeln av andra orsaker än handelspolitiska, t. ex. kvalitetskrav, ska emellertid, enligt motiven till självstyrelselagen, bedömas utgående från det rättsområde som åtgärden i sakligt hänseende närmast hänföra sig till. Bestämmelser gällande kvalitetskrav på varorna och produkterna i fråga i samband med export och import i den föreslagna landskapslagen är därigenom att hänföra till landskapets behörighet.¹⁰

8. Beredning

Ärendet har beretts som ett tjänstemannauppdrag vid lagberedningen i samarbete med jordbruksbyrån vid landskapsregeringen. Lagförslaget har skickats på remiss till de tre kommuner som sköter lantbruksförvaltning för gemensamma lantbruksnämnder eller annan beslutande kommunal instans: Finströms kommun, Hammarlands kommun och Jomala kommun. Vidare har förslaget sänts till Ålands kommunförbund, Ålands miljö och hälsoskyddsmyndighet, Ekologiska odlarna på Åland r.f., Ålands Natur och Miljö, Ålands Producentförbund och Ålands hushållningssällskap.

Detaljmotivering

Landskapslag om bekämpning av flyghavre

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § *Syfte*. Syftet med den föreslagna lagen är att upprätthålla en högklassig växtproduktion genom att främja bekämpningen av flyghavre. Inom växtodlingen baserar sig produktionen av tillräckliga och högklassiga råvaror på gott utsäde, som utöver andra kvalitetsfaktorer ska vara rent från ogräsfrön, i synnerhet flyghavre. Genom lagen tryggas förutsättningarna för jordbruks- och livsmedelsproduktionen. Avsikten är att bekämpa flyghavre på de områden där den redan förekommer och att förhindra att den sprids inom utsädesproduktionen och annan växtproduktion.

2 § *Tillämpningsområde*. I paragrafen föreslås att lagens tillämpningsområde definieras. Enligt förslaget ska lagen tillämpas på åtgärder för att bekämpa flyghavre och förhindra dess spridning. Avsikten är att lagen ska tillämpas på de olika stegen i växtproduktionen så att den gäller produktionen av jordbruksgrödor och trädgårdsväxter samt produktionsområden, insatsvaror och byggnader som används för den, marknadsföring, import, export och innehav av markområden samt överlåtelse och användning av sådana produkter och varor som innebär risk för att flyghavre sprids.

3 § *Definitioner*. I paragrafen definieras de viktigaste begreppen som används i lagen: flyghavre, område, marknadsföring, import och export, näringsidkare och innehavare. Dessutom har strävan varit att definitionerna ska överensstämma med de definitioner som används rörande utsäde. Enhetliga

⁹ ÅD Nr 13/22 D 10 22 01 3.

¹⁰ ÅD Nr 13/22 D 10 22 01 3.

definitioner gör det lättare att verkställa lagstiftningen och gör tillämpningen klarare.

2 kap. Bedrivande av verksamhet

4 § *Bekämpningsskyldighet.* Innehavarna av en odling eller områden i närheten av den ska enligt 1 mom. i synnerhet se till att sådana åtgärder vidtas som förhindrar förekomst och spridning av flyghavre. Bekämpningen bör genomföras kemiskt, mekaniskt, genom plockning eller med andra åtgärder. Det är motiverat att skyldigheten utsträcks även till innehavarna av områden i närheten av en odling, eftersom det i synnerhet i certifikatutsäde som marknadsförs enligt utsädeslagstiftningen inte får finnas kärnor av flyghavre. Flyghavre kan kväva all annan växtlighet på ett åkerskifte. Dess spridning hindrar den kvalitativa och kvantitativa lönsamheten hos produktion av jordbruksgrödor även på gårdar som är inriktade på användning av spannmål för livsmedel och som foder.

Enligt 2 mom. kan landskapsregeringen genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om bekämpning och förhindrande av spridning av flyghavre på odlingar och områden i närheten av odlingar.

5 § *Anmälningsskyldighet.* I paragrafen föreslås på samma sätt som i den gällande lagen en allmän skyldighet att anmäla förekomsten av flyghavre på ett område eller en misstanke därom. Anmälningsskyldiga är enligt 1 mom. områdets innehavare, som upptäcker, eller efter fältkontroll misstänker, att flyghavre förekommer på ett område som han besitter, och enligt 2 mom. myndighet och auktoriserade inspektörer som upptäcker flyghavre på ett område. Anmälan ska utan dröjsmål tillställas landskapsregeringen.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare tekniska bestämmelser om anmälnings innehåll och om anmälningförfarandet.

6 § *Syn och bekämpningsplan.* Efter att ha fått en anmälan om förekomst av flyghavre ska landskapsregeringen enligt 1 mom. förrätta syn på området. Syftet med synen är att konstatera om det är fråga om flyghavre och att uppskatta förekomstens omfattning. Om flyghavre konstateras vid synen, ska landskapsregeringen göra upp en tillfällig plan eller en plan för bekämpning av flyghavre för området. En tillfällig bekämpningsplan avser en plan som landskapsregeringen utarbetar för att fastställa de åtgärder som under pågående växtperiod ska vidtas för att bekämpa flyghavre och förhindra dess spridning.

Enligt 2 mom. kan beslut om åtgärder gällande innevarande växtperiod fattas i samband med synen, om det föreligger omedelbar risk för att flyghavren sprider sig under växtperioden.

Enligt 3 mom. kan landskapsregeringen genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser av teknisk natur.

7 § *Skyldighet att lämna uppgifter.* Eftersom kostnaderna för de skador som flyghavre orsakar och för skyldigheten att förstöra kan bli kännbara, ska den som överlåter och innehar ett område som är drabbat av flyghavre i enlighet med den gällande lagen vara skyldig att före avtalet ingås underrätta den till vilket området överlåts eller arrenderas om förekomsten av flyghavre.

Enligt 2 mom. föreslås också landskapsregeringen vara skyldig att på begäran lämna upplysningar om förekomsten av flyghavre i samband med överlåtelse av ett område genom köp eller något annat avtal.

8 § *Begränsningar och skyldigheter som gäller produkter och varor samt områden där flyghavre förekommer.* I paragrafen föreslås i enlighet med den gällande lagen att spannmål, frön, hö, växtavfall, agnar, avrens och sorteringsavfall av spannmål och frö, husdjursgödsel, jord och jordförbättringsmedel, som härrör från ett område där axade plantor av flyghavre påträffats, inte får transporteras, förvaras eller hanteras så att det kan förorsaka risk för att flyghavre sprids. De får inte heller marknadsföras eller överlåtas till något sådant bruk som kan innebära risk för att flyghavre sprids. Bestämmelserna föreslås ingå i 1 och 2 mom. I praktiken ska risk för att flyghavre sprids anses föreligga när spannmål från ett område där flyghavre förekommer säljs som utsäde eller att användas som foder omelet eller endast krossat. Flyghavre kan också spridas genom överlåtelse av andra växtodlingsprodukter samt med gödsel och jord eller jordförbättringsmedel. Risk för spridning föreligger också när spannmål och frön importeras från ett land där det förekommer rikligt med flyghavre.

Växtbestånd, avrens, sorteringsavfall av spannmål eller frövara som innehåller flyghavre ska enligt 3 mom. brännas eller annars förstöras av näringsidkaren så att det inte innebär någon risk för spridning.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om behandlingen av produkter och varor samt områden där flyghavre förekommer.

3 kap. Tillsynsmyndighet

9-10 §§ *Tillsynsmyndighet. Auktoriserade inspektörer.* Paragraferna innehåller bestämmelser om tillsynen över lagen. Tillsynen syftar till att tillse och genomdriva efterlevnad av bestämmelserna i lagen och de bestämmelser som utfärdas med stöd av lagen. Landskapsregeringen är tillsynsmyndighet.

Enligt lagförslaget finns möjlighet att anlita auktoriserade inspektörer. Sådana auktoriserade inspektörer utför enligt lagförslaget sina uppgifter under tjänsteansvar. I lagförslaget har uppmärksamhet fästs vid inspektörernas juridiska ställning samt vid definitionen av deras uppgifter, befogenheter och skyldigheter.

4 kap. Tillsyn och kontroller

11 § *Tillsynsplan.* Paragrafen föreskriver att landskapsregeringen kan utarbeta en tillsynsplan för organiseringen av tillsynen över flyghavre.

12 § *Rätt att utföra kontroller.* I paragrafen föreslås bestämmelser om landskapsregeringens och de auktoriserade inspektörernas befogenheter vid utförandet av tillsyn och kontroller. Kontrollerna kan bl.a. förutsätta tillträde till odlingarna, andra områden samt lokaler där flyghavreplantor kan förekomma. Vid tillsynen måste man också kunna kontrollera produkter och varor som innebär risk för att flyghavre sprids samt redskap som använts för att hantera dem samt gratis ta prov för tillsynen. Det föreslås att rätten att utföra kontroller begränsas inom hemfridsskyddade områden. Kontroll får utföras på hemfridsskyddade områden endast om det finns grundad anledning att misstänka att någon gjort sig skyldig till förfarande som är straffbart enligt den föreslagna lagen. Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om bekämpning och förhindrande av spridning av flyghavre på odlingar och områden i närheten av dem.

13 § *Rätt att få upplysningar.* Paragrafen innehåller bestämmelser om myndighetens och de auktoriserade inspektörernas rätt att få upplysningar i den omfattning som kontrollerna och tillsynen enligt lagen förutsätter. Rätten begränsas till de handlingar som är nödvändiga för tillsynen och som

näringsidkaren eller innehavaren på begäran ska lämna myndigheten och de auktoriserade inspektörerna.

14 § *Flyghavreregister*. I paragrafen föreslås bestämmelser om det flyghavreregister som ska föras för tillsynen över att lagen iakttas. Enligt förslaget ska landskapsregeringen föra registret.

Enligt 2 *mom.* införs i registret förutom person- och kontaktuppgifter i fråga om områdets innehavare bl.a. uppgifter om de områden där flyghavre har förekommit, graden av flyghavreförekomst, tillfällig bekämpningsplan, bekämpningsplan, påföljdsavgift samt straff för underlåtenhet att iakttä skyldigheten att bekämpa flyghavre.

Enligt 3 *mom.* ska ett område avföras ur registret två år efter det att landskapsregeringen på begäran av områdets innehavare har konstaterat att området är fritt från flyghavre.

Eftersom registret vad datainnehållet beträffar kan betraktas som ett sådant personregister som avses i landskapslagen om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen, föreslås i 4 *mom.* beträffande skyddet för personuppgifter en hänvisning till lagstiftningen om skydd för personuppgifter samt till EU:s allmänna dataskyddsförordning. En inspektör som auktoriserats enligt 10 § i lagen om bekämpning av flyghavre att genomföra åtgärder i enlighet med 2 och 4 kap. i lagen om bekämpning av flyghavre får behandla registeruppgifter i den utsträckning som krävs för skötseln av deras offentliga förvaltningsuppgifter enligt denna lag. Varje aktör svarar för korrektheten i de uppgifter som de för in i tillsynsregistret.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om förandet av registret samt konstaterande av att ett område är fritt från flyghavre.

15 § *Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter*. Enligt paragrafen får uppgifter om en enskilds eller en sammanslutnings ekonomiska ställning eller företagshemlighet som erhållits vid utförandet av uppdrag enligt lagen lämnas ut till åklagar- och polismyndigheterna för utredning av brott, för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex månader.

16 § *Arvoden och ersättningar*. De auktoriserade inspektörerna betalas arvoden och kostnadsersättningar inom ramen för landskapsregeringens budget. Landskapsregeringen beslutar om betalningen av arvoden och grunderna för dem.

5 kap. Administrativa tvångsmedel och påföljder

17 § *Föreläggande om förstörande och utförelse*. I paragrafen föreslås bestämmelser om landskapsregeringens beslut, genom vilka ett förbud mot att marknadsföra eller överlåta produkter och varor som innehåller flyghavre vid behov verkställs. I den föreslagna bestämmelsen sägs att om en produkt eller vara marknadsförs eller överlåts i strid med begränsningarna enligt 8 § trots risken för spridning av flyghavre, kan landskapsregeringen bestämma att produkten eller varan ska förstöras. Avsikten är att bestämmelsen också ska tillämpas i samband med import och att landskapsregeringen vid behov kan bestämma att produkten eller varan ifråga ska bli föremål för utförelse. Till beslutet kan vid behov fogas villkor gällande det förfarande som ska iakttas när det verkställs.

18 § *Vite och tvångsförfarande*. Med stöd av den föreslagna paragrafen kan den i lagen avsedda myndigheten förena en bekämpningsplan eller tillfällig bekämpningsplan eller ett föreläggande om förstörande med vite för att

planen eller föreläggandet ska iakttagas. Närmare bestämmelser om vite framgår av landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av vite-slagen. Enligt lagens 18 § får vite dömas ut, om ovan nämnda bekämpningsplan eller föreläggande inte har iakttagits eller om det inte finns någon giltig orsak till att planen eller föreläggandet inte har iakttagits. Vite döms ut av den myndighet som har förelagt det.

19 § *Påföljdsavgifter*. Mot bakgrund av vad som anförts i den allmänna motiveringen föreslås en bestämmelse om påföljdsavgift och att påföljdsavgiften tillfaller landskapet. Med hänvisning till vad som anförts i den allmänna motiveringen föreslås att bestämmelserna i lagen om verkställighet av böter inom landskapets behörighet ska tillämpas på Åland vid verkställighet i enlighet med denna bestämmelse i 19 §.

20 § *Straffbestämmelser*. Paragrafen innehåller straffbestämmelser gällande brott mot den föreslagna lagen. Landskapsregeringen anmäler förseelser till åtalsprövning. Anmälan behöver inte göras om förseelsen med hänsyn till omständigheterna ska betraktas som ringa.

6 kap. Särskilda bestämmelser

21 § *Rättelseyrkande*. En sakägare som är missnöjd med ett beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag kan skriftligen begära rättelse hos landskapsregeringen. I rättelseyrkandet ska anges vilket beslut som önskas rättat och grunderna för rättelseyrkandet. Ett rättelseyrkande handläggs utan dröjsmål. Till beslut i vilket rättelse kan yrkas fogas anvisningar om hur rättelse söks. Rättelseyrkande enligt denna paragraf utgör en del av förvaltningsförfarandet som föregår besvär-förfarandet. Rättelse begärs i enlighet med bestämmelserna i förvaltningslagen för landskapet Åland.

22 § *Ändringssökande*. Ett beslut som landskapsregeringen fattat med anledning av ett rättelseyrkande får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen genom besvär. Besvär-anvisning fogas till ett sådant beslut. Besvär-bestämmelserna i den föreslagna paragrafen överensstämmer med 25 § i självstyrelselagen.

23 § *Verkställighet*. Landskapsregeringens beslut kan verkställas innan det har vunnit laga kraft, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat. Detta är nödvändigt eftersom de åtgärder som föreslås i lagen ofta är bråds-kande.

24 § *Handräckning*. I paragrafen föreslås att landskapsregeringen vid behov får handräckning av andra myndigheter för utförande av uppgifter enligt lagstiftningen.

25 § *Ikraftträdande*. Landskapsregeringen föreslår att ikraftträdelsedagen lämnas öppen för landskapsregeringen att fatta beslut om. Avsikten är att lagen ska träda i kraft så snart som möjligt.

Lagtext

Landskapsregeringen föreslår att följande lag antas.

L A N D S K A P S L A G **om bekämpning av flyghavre**

I enlighet med lagtingets beslut föreskrivs:

1 kap. **Allmänna bestämmelser**

1 §

Syfte

Syftet med denna lag är att upprätthålla en högklassig växtproduktion genom att främja bekämpningen av flyghavre.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag gäller åtgärder för att bekämpa flyghavre och förhindra dess spridning.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *flyghavre* frön från eller växtindivider av arterna *Avena fatua*, *Avena ludovicina* och *Avena sterilis* eller delar av sådana växtindivider,
- 2) *område* en åker eller ett annat markområde eller diken och dikesrenar i närheten av dem samt områden som hör till en gårds driftscentrum,
- 3) *marknadsföring* försäljning eller annan överlåtelse av skörden från ett växtbestånd mot ersättning, lagring i försäljningssyfte, utbudande till försäljning, tillhandahållande utan vederlag i kommersiellt syfte samt ställande av skörden till förfogande, mot betalning eller gratis på Europeiska unionens marknad för distribution eller användning inom unionen,
- 4) *import* införsel av skörden från växtbestånd från andra länder än medlemsstaterna i Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
- 5) *export* utförsel av utsäde till andra länder än medlemsstaterna i Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
- 6) *näringsidkare* en fysisk person eller en juridisk person som producerar, marknadsför, importerar eller exporterar produkter och varor från växtproduktionen,
- 7) *innehavare* en fysisk person eller en juridisk person i vars besittning ett område är.

2 kap. **Bedrivande av verksamhet**

4 §

Bekämpningsskyldighet

Innehavarna av en odling eller områden i närheten av den ska se till att sådana åtgärder vidtas som förhindrar förekomst och spridning av flyghavre.

Bekämpningen bör genomföras kemiskt, mekaniskt, genom plockning eller med andra åtgärder.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om bekämpning och förhindrande av spridning av flyghavre på odlingar och områden i närheten av dem.

5 §

Anmälningsskyldighet

Den som vet eller misstänker att flyghavre som inte tidigare har anmälts till landskapsregeringen förekommer på ett område som han innehar, ska utan dröjsmål anmäla förekomsten till landskapsregeringen.

En auktoriserad inspektör som i samband med en annan kontroll eller åtgärd som utförs på området upptäcker flyghavre på området ska anmäla förekomsten av flyghavre till landskapsregeringen.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om innehållet i anmälan och om anmälningsförfarandet.

6 §

Syn och bekämpningsplan

Efter att ha fått en anmälan enligt 5 § eller på något annat sätt fått kännedom om eventuell förekomst av flyghavre, ska landskapsregeringen utan dröjsmål förrätta syn på området. Om det på grundval av synen konstateras att flyghavre förekommer på området, ska landskapsregeringen utan dröjsmål meddela en anvisning för bekämpning av flyghavre för området. Om innehavaren av området inte följer bekämpningsanvisningen eller om området är svårt drabbat av flyghavre, ska landskapsregeringen utarbeta en tillfällig bekämpningsplan eller en bekämpningsplan.

Den som förrättar syn kan i samband med synen besluta om åtgärder som under pågående växtperiod ska vidtas för att bekämpa flyghavre, om det föreligger omedelbar risk för att flyghavren sprider sig under växtperioden.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om förrättande av syn samt innehållet i den tillfälliga bekämpningsplanen och i bekämpningsplanen.

7 §

Skyldighet att lämna uppgifter

Om ett område där flyghavre förekommer genom köp eller något annat avtal överläts till någon annan, är överlåtaren och innehavaren skyldig att innan avtalet ingås meddela den andra avtalsparten att det förekommer flyghavre på området.

Landskapsregeringen är skyldig att på begäran lämna upplysningar om förekomsten av flyghavre i samband med överlåtelse av ett område genom köp eller något annat avtal.

8 §

Begränsningar och skyldigheter som gäller produkter och varor samt områden där flyghavre förekommer

Spannmål, frön, hö, växtavfall, agnar, avrens och sorteringsavfall av spannmål och frö, husdjursgödsel, jord och jordförbättringsmedel, som härör från ett område där plantor av flyghavre påträffats, får inte transporteras, förvaras eller hanteras så att det kan förorsaka risk för att flyghavre sprids.

I 1 mom. uppräknade produkter eller varor som har införts till Åland och där flyghavre har påträffats får inte marknadsföras eller överlätas till sådant bruk som kan innebära risk för att flyghavre sprids. Inte heller produkter eller varor som är avsedda till prydnadsändamål och som innehåller flyghavre får marknadsföras.

En innehavare av ett område och en näringsidkare som har ett växtbestånd eller avrens eller sorteringsavfall av spannmål eller frövara som innehåller flyghavre ska bränna det eller förstöra det på något annat sätt som inte innebär någon risk för att flyghavre sprids.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om behandlingen av produkter och varor samt områden där flyghavre förekommer.

3 kap. Myndighet

9 §

Tillsynsmyndighet

Tillsynsmyndighet enligt denna lag är landskapsregeringen.

Tillsyn enligt denna lag syftar till att tillse och genomdriva efterlevnad av bestämmelserna i denna lag och de bestämmelser som utfärdas med stöd av denna lag.

10 §

Auktoriserade inspektörer

Utöver vad som föreskrivs i 9 § kan det vid tillsynen anlitas inspektörer som landskapsregeringen skriftligen har auktoriserat för uppdraget och som utför uppdraget under landskapsregeringens övervakning. De auktoriserade inspektörerna handlar under tjänsteansvar.

4 kap. Tillsyn och kontroller

11 §

Tillsynsplan

Landskapsregeringen kan utarbeta en tillsynsplan för organiseringen av tillsynen över flyghavre.

12 §

Rätt att utföra kontroller

Landskapsregeringen och de auktoriserade inspektörerna har rätt att för kontrollen och tillsynen granska odlingar av åkergrödor samt odlingar och områden i närheten av dem och inspektera produktions- och förpackningslokaler, lagringsställen och transportmedel för åkergrödor samt att avgiftsfritt ta behövliga prov på åkergrödor samt på produkter och varor som avses i 8 §. På hemfridskyddade områden får kontroller utföras endast av en myndighet och om det är nödvändigt för att utreda de omständigheter som kontrollen gäller och det finns grundad anledning att misstänka att någon gjort sig skyldig till förfarande som är straffbart enligt denna lag. I övrigt ska vid inspektioner förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland iakttas.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om tagandet och undersökningen av prov samt om det övriga kontroll- och tillsynsförfarandet.

13 §

Rätt att få upplysningar

Tillsynsmyndigheten och de auktoriserade inspektörerna har rätt att av ett områdes innehavare och en näringsidkare få de uppgifter och handlingar som är nödvändiga för kontroll och tillsyn enligt denna lag.

14 §

Flyghavregister

För tillsynen ska landskapsregeringen föra ett register över de områden där flyghavre har förekommit.

I registret införs följande uppgifter:

- 1) namn och adress samt övrig kontaktinformation i fråga om områdets innehavare,
- 2) områdets lägenhetssignum, om sådant finns,
- 3) signum för det basskifte eller ett annat område, där flyghavre förekommer,
- 4) datum då anmälan om fyndet av flyghavre har gjorts och syn eller syner har förrättats samt graden av flyghavreförekomst och bekämpningsplan eller tillfällig bekämpningsplan,
- 5) straff, påföljdsavgift och andra åtgärder som förelagts med stöd av 17–20 §§,
- 6) datum då området har konstaterats vara fritt från flyghavre.

Landskapsregeringen ska stryka ett område ur registret två år efter det att den på begäran av områdets innehavare har konstaterat att området är fritt från flyghavre.

Landskapsregeringen är personuppgiftsansvarig för tillsynsregistret och ansvarar för dess allmänna funktion, användbarhet, tillgänglighet och säkerhet samt för fullgörandet av övriga skyldigheter som åvilar den personuppgiftsansvarige enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) och landskapslagen (2019:9) om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen samt offentlighetslagen (2021:79) för Åland. En inspektör som auktoriserats enligt 10 § i lagen om bekämpning av flyghavre (FFS 600/2019) att genomföra åtgärder i enlighet med 2 och 4 kap. i lagen om bekämpning av flyghavre får behandla registeruppgifter i den utsträckning som krävs för skötseln av deras offentliga förvaltningsuppgifter enligt denna lag. Varje aktör svarar för korrektheten i de uppgifter som de för in i tillsynsregistret.

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om förändring av registren och konstaterande av att ett område är fritt från flyghavre kan utfärdas genom landskapsförordning.

15 §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter

Uppgifter som vid utförandet av uppdrag enligt denna lag har erhållits om en enskilds eller en sammanslutnings ekonomiska ställning eller företags-hemlighet får trots bestämmelserna om sekretess i offentlighetslagen för Åland lämnas ut till åklagar- och polismyndigheterna för utredning av brott som avses i 8 kap. 2 § 1 mom. 1 punkten i tvångsmedelslagen (FFS 806/2011).

16 §

Arvoden och ersättningar

Till de inspektörer som landskapsregeringen har auktoriserat betalar landskapsregeringen arvoden och kostnadsersättningar för inspektioner och provtagningar enligt denna lag.

5 kap.**Administrativa tvångsmedel och påföljder**

17 §

Föreläggande om förstörande

Om en produkt eller vara som avses i 8 § marknadsförs eller överlåts trots att verksamheten innebär risk för att flyghavre sprids, kan landskapsregeringen bestämma att produkten eller varan ska förstöras eller bli föremål för utförelse. Till beslutet kan fogas villkor om det förfarande som ska iakttas när beslutet verkställs.

18 §

Vite och tvångsutförande

Den myndighet som har utarbetat en bekämpningsplan eller en tillfällig bekämpningsplan enligt 6 § eller utfärdat ett föreläggande om förstörande enligt 17 § kan förena planen eller föreläggandet med vite eller med hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad.

I ett ärende som gäller vite eller hot om tvångsutförande tillämpas i övrigt landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

19 §

Påföljdsbestämmelse

Den behöriga tillsynsmyndigheten kan ålägga innehavaren att betala en påföljdsavgift på minst 300 och högst 5 000 euro, om innehavaren försummar bekämpningsskyldigheten enligt 4 §, anmälningsskyldigheten enligt 5 § 1 mom. eller en begränsning enligt 8 §. Vid bedömningen av påföljdsavgiftens storlek ska hänsyn tas till förfarandets art och skadlighet och hur ofta förfarandet upprepats. Avgiften behöver inte påföras eller avgiften kan påföras till ett mindre belopp än minimibeloppet, om gärningen kan anses vara ringa eller om det med tanke på försummelsens art, hur ofta den upprepats, försummelsens planmässighet och andra omständigheter är skäligt att ingen avgift påförs eller att den är lägre än minimibeloppet. Påföljdsavgiften ska betalas till landskapet.

Påföljdsavgift får inte påföras en fysisk person som misstänks för samma gärning i en förundersökning, en åtalsprövning eller ett sådant brottmål som behandlas i domstol eller som har dömts för samma gärning genom en lagakraftvunnen dom. Om en påföljdsavgift påförts en fysisk person, får personen inte i domstol dömas till straff för samma gärning.

Påföljdsavgift får inte påföras om det har förflutit mer än ett år sedan gärningen begicks. En påföljdsavgift preskriberas fem år efter det att det lagakraftvunna avgörandet om påföljdsavgiften meddelades. Påföljdsavgiften avskrivs när den betalningsskyldige avlider. Bestämmelser om verkställighet av påföljdsavgifter finns i lagen om verkställighet av böter (FFS 672/2002).

20 §

Straffbestämmelse

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot bekämpningsskyldigheten enligt 4 §, anmälningsskyldigheten enligt 5 § 1 mom. eller en begränsning enligt 8 § eller som försummar att iakttä en skyldighet som föreskrivs i nämnda paragraf ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *brott mot landskapslagen om bekämpning av flyghavre* dömas till böter. Den som bryter mot ett förbud eller åläggande som har meddelats med stöd av denna lag och förenats med vite kan lämnas obesträffad för samma gärning.

Landskapsregeringen anmäler förseelser till åtalsprövning. Anmälan behöver dock inte göras om förseelsen som helhet betraktad ska anses vara uppenbart ringa.

6 kap. Särskilda bestämmelser

21 §

Rättelseyrkande

En sakägare som är missnöjd med ett beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag kan skriftligen begära rättelse hos landskapsregeringen. I rättelseyrkandet ska anges vilket beslut som önskas rättat och grunderna för rättelseyrkandet. Ett rättelseyrkande ska handläggas utan dröjsmål. Till beslut i vilket rättelse kan yrkas ska fogas anvisningar om hur rättelse söks. Rättelse begärs i enlighet med bestämmelserna i förvaltningslagen för landskapet Åland.

22 §

Ändringssökande

Ett beslut som landskapsregeringen fattat med anledning av ett rättelseyrkande får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen genom besvär. Besvärсанvisning ska fogas till ett sådant beslut på det sätt som föreskrivs i förvaltningslagen för landskapet Åland.

23 §

Verkställighet

I ett beslut som fattas med stöd av denna lag kan bestämmas att beslutet ska iakttas innan det har vunnit laga kraft, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

24 §

Handräckning

Landskapsregeringen har rätt att få handräckning av andra myndigheter för utförande av uppgifter enligt denna lag och enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

25 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1977:68) om bekämpning av flyghavre.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Mariehamn den

L a n t r å d

Föredragande minister